

TER INFORMATIE

10.2.e

Aan de Minister
CC de Staatsecretaris

Directie Europese en
Internationale Zaken

Auteur

10.2.e

T 070

10.2.e

10.2.e

@minezk.nl

Datum

10 april 2020

Kenmerk

DEIZ / 20110132

nota

Europees Financieringspakket COVID-19

Kopie aan

10.2.e

Parafenroute

10.2.e

10.2.e DEIZ

BBR

10.2.e

10.2.e

Bijlage(n)

Aanleiding

Via deze nota ontvangt u een overzicht van de Europese financieringsmogelijkheden in het kader van COVID-19 en wordt u geïnformeerd over de uitkomsten van de Eurogroep van 9 april.

Advies

- U kunt kennis nemen van de nota.
- Als u wilt, kan dit met u besproken worden.

Kernpunten

Uitkomsten Eurogroep 9 april

- Belangrijkste doelstellingen van het kabinet waren 1) voorkomen van invoering van eurobonds/coronabonds (schuldmutualisatie) in enige vorm en 2) ESM-kredietlijn alleen toestaan onder strikte financieel-economische voorwaarden, eventueel in twee fases waarbij de macro-economische conditionaliteit pas na de directe gezondheidscrisis van kracht wordt.
- Ten aanzien van de eerste doelstelling bevat het compromispakket géén concrete voorstellen voor de invoering van eurobonds/coronabonds. Wel bevat het nog nader uit te onderhandelen "Recovery Fund" een referentie naar gebruikmaking van "innovatieve financiële instrumenten", 10.2.a
- De openstelling van een ESM-kredietlijn kent uiteindelijk maar één voorwaarde en dat is dat deze kredietlijn zich puur en alleen richt op financiering tbv gezondheidszorg en niet op economische maatregelen. Tevens hebben lidstaten zich via het statement gecommitteerd om, zodra de crisis voorbij is, zich weer te zullen houden aan de afspraken omtrent economische beleidscoördinatie en begrotingsregels (SGP) binnen de EU.

Belangrijkste financiële instrumenten

- ESM-kredietlijn t.w.v. €240 miljard voor leningen ten behoeve van financiering van COVID-19 direct- en indirect gerelateerde gezondheidskosten

Ontvangen BBR

en dus niet voor economische maatregelen. Iedere lidstaat kan maximaal een bedrag gelijk aan 2% van het bbp in 2019 lenen. Voor toegang tot deze leningen worden géén voorwaarden gesteld.

- **EIB-garantiefonds** van €25 miljard, waarmee €200 miljard aan kredieten voor mkb-bedrijven moet worden gemobiliseerd.
- **SURE-instrument** t.w.v. €100 miljard voor leningen aan overheden primair gericht op financiering van werktijdverkorting en vergelijkbare maatregelen. Conform inzet kabinet is het fonds tijdelijk van aard (duur van crisis), komen ook gezondheidszorg gerelateerde maatregelen in aanmerking voor ondersteuning en is in het statement expliciet opgenomen dat hiermee niet wordt vooruitgelopen op discussies over toekomstige voorstellen over een variant op een Europese WW.
- Daarnaast is besloten om verder te werken aan de oprichting van een **Recovery Fund** gericht op het herstellen van de economie na afloop van de crisis. De Europese Raad wordt verzocht richting te geven over de belangrijkste modaliteiten van dit fonds zoals de scope, duur en wijze van financiering.
- Tot slot komt de Commissie nog met een **herziening** van de voorstellen voor het volgend **MFK 2021-2027** om deze verder te richten op economisch herstel na afloop van de COVID-19 crisis.

Kenmerk
DEIZ / 20110132

wat
kunnen
we hier
concreet
in NL mee?
HW

Verder is er in twee eerdere pakketten al een aantal financiële maatregelen genomen, waaronder de oprichting van het Corona Response Investment Initiative (CRII) en het Emergency Support Instrument (ESI). Zie ook de toelichting.

Relatie met NL-voorstel voor een noodfonds

- Nederland heeft eerder zelf een voorstel gedaan voor een fonds/faciliteit buiten het MFK van 10-20 miljard euro voor tijdelijke en directe noodhulp aan lidstaten en regio's, specifiek voor de bestrijding van de COVID-19-pandemie.
- Nederland ziet dit instrument als substituut voor andere voorstellen (*of of*), maar het risico is dat andere lidstaten het zien als complementair (*en en*).
- Met de introductie van het Emergency Support Instrument (ESI) en de instelling van een Recovery Fund, dat beiden - afhankelijk van de precieze vormgeving - bilaterale bijdragen mogelijk maakt, komt de noodzaak voor een apart voorstel wat EZK betreft te vervallen.
- MP heeft in de Kamer aangegeven bereid zijn circa 1 miljard (5% van 20 mld) bij te willen dragen.

JK

Toelichting

Europees Stabiliteits Mechanisme (ESM)

- Er wordt een kredietlijn genaamd "Pandemic Crisis Support" opengesteld. Alle eurolanden mogen hier gebruik van maken. Een lidstaat mag maximaal 2% van het bbp in 2019 lenen (in totaal is daarmee de maximale capaciteit ca 240 mld euro).
- De enige verplichting die hierbij wordt gehanteerd is dat het budget wordt gebruikt voor de financiering van directe en indirecte kosten die lidstaten maken aan de gezondheidszorg, genezing en bestrijding van COVID-19.

- Van strikte afspraken over de afbouw van schulden en het doorvoeren van structurele hervormingen na afloop van de economie die normaal gepaard gaan bij gebruik van het ESM is dus geen sprake. Wel committeren lidstaten zich te zullen houden aan afspraken omtrent economische beleidscoördinatie en begrotingsbeleid (SGP) zodra de crisis is afgelopen.
- Deze kredietlijn is gebaseerd op de reeds bestaande preventieve kredietlijn *Enhanced Conditioned Credit Line* (ECCL) onder het ESM en volgt de gebruikelijke procedures onder het ESM-verdrag.

Europese Investeringsbank (EIB) garanties

- De EIB-groep stelt een pan-Europees garantiefonds voor van €25 miljard waarmee minimaal €200 miljard aan financiering voor het Europese mkb beschikbaar moet komen.
- Precieze modaliteiten zijn nog niet bekend en moeten nog door de EIB-groep worden uitgewerkt.
- Dit fonds kan mogelijk ook voor Nederlandse partijen interessant zijn.

Instrument om tijdelijk werkloosheidsrisico's te mitigeren (SURE)

- De Commissie heeft op 2 april een voorstel gedaan voor een nieuw instrument bedoeld voor financiële steun middels leningen (max. €100 miljard) aan EU-lidstaten voor het opvangen van gestegen publieke uitgaven aan werktijdverkorting en vergelijkbare maatregelen voor zelfstandigen, als gevolg van COVID-19. Het gaat dus om het mitigeren van tijdelijke werkloosheidsrisico's in verband met COVID-19.
- In de eurogroep is, conform de inzet van Nederland om de reikwijdte breder te trekken zodat dit niet als opmaat wordt gezien voor een structureel Europees WW-voorstel later dit jaar, afgesproken dat ook bepaalde gezondheidszorg gerelateerde uitgaven hiermee gefinancierd kunnen worden.
- Het voorstel kan door de buitenwereld worden gezien als eurobonds. Nederland ziet in het voorstel echter geen eurobonds omdat er niet op structurele basis tekorten en schulden van lidstaten worden gegarandeerd.
- Het fonds is tijdelijk van aard en zal ophouden te bestaan zodra de crisis is beslecht.
- Dit instrument wordt gefinancierd door uitgifte van EU-obligaties op basis van garanties van de EU-begroting en lidstaten.

Recovery Fund

- Er is afgesproken verder te werken aan de oprichting van een herstelfonds om de economie weer op gang te helpen na afloop van de corona crisis. Dit fonds zal van tijdelijke aard zijn.
- De Europese Raad wordt verzocht om richting te geven over de modaliteiten van dit fonds. Belangrijke aspecten hierbij zijn de hoogte van het budget en de financiering daarvan: binnen of buiten het MFK? Zijn er ook bilaterale bijdragen mogelijk (i.p.v. het door NL voorgestelde "noodfonds")? Ook wordt gerefereerd aan gebruikmaking van "innovative financial instruments" (zie ook kernpunten).

- Afhankelijk van de precieze vormgeving van dit fonds kan dit fonds (deels) mogelijk als substituut dienen voor het NL-voorstel voor een fonds/faciliteit buiten het MFK van 10-20 miljard euro voor tijdelijke en directe noodhulp aan lidstaten en regio's, specifiek voor de bestrijding van de COVID-19-pandemie.

Emergency Support Instrument (ESI)

- De Commissie wil via het ESI binnen het MFK 3 miljard euro flexibel inzetten voor de bestrijding van COVID-19 voor een periode van 2 jaar.
- Het gaat om zaken als het opzetten van veldhospitelen, aanschaf van medische voorraad en het transport van medisch materieel en patiënten over de grens. Er zijn geen landenveloppen; de Commissie verdeelt de middelen op basis van de ernst van de situatie.
- Financiering hiervan vindt plaats door inzet van de speciale instrumenten op de EU-begroting (2 miljard Global Margin for Commitments (GMC), 0,7 miljard Contingency Margin en 0,3 miljard Flexibiliteitsinstrument).
- Daarnaast vraagt de Europese Commissie lidstaten om 3 miljard euro extra bij te dragen aan het ESI via bilaterale bijdragen. Nederland is voorstander van de inzet van de ruimte voor onvoorziene omstandigheden binnen de EU-begroting voor COVID-19. Nederland is bereid om een additionele bilaterale bijdrage te overwegen om meer solidariteit te tonen.

Corona Response Investment Instrument+ (CRII+)

- Op 13 maart heeft de Commissie het voorstel voor het CRII gepubliceerd. Hiermee kunnen lidstaten hun resterende middelen uit de ESI-fondsen uit het huidige MFK inzetten ten behoeve van coronamaatregelen. In totaal is hiermee circa €37 miljard vrijgespeeld. Voor Nederland gaat het om €25 mln.
- Op 2 april heeft de Commissie nog verdergaande flexibilisering voor de besteding en regels omtrent het CRII(+) voorgesteld:
 - volledige flexibiliteit voor lidstaten voor het resterende deel van de cohesie-envelopen onder huidig MFK. Onder meer: (1) onbeperkt schuiven tussen fondsen, (2) tussen regio's, (3) met een EU cofinanciering van 100% voor het komende jaar, (4) zonder thematische concentratieverplichtingen en (5) met uitzonderingen op de staatssteunregels. Ook worden de administratieve lasten verder beperkt. Inzet van het CRII is vrijwillig. Nederland zou 25 miljoen euro ontvangen.
 - versnelde financiering voor steun aan boeren en plattelandsontwikkeling;
 - speciale COVID-19 maatregelen voor het Visserijfonds.
 - Mogelijk wordt het bedrag van €37 mrd dat in totaal onder het CRII ingezet kan worden nog hoger door toedoen van de extra flexibilisering.
- Aangezien Nederland als welvarende lidstaat weinig cohesiemiddelen ontvangt en deze middelen voor 2020 vrijwel allemaal al zijn vastgelegd, is het bedrag wat Nederland onder de noemer van het CRII zou kunnen uitgeven beperkt.
- EZK is in gesprek met de regio's over eventueel gebruikmaking van dit fonds. Landsdeel Noord heeft een call van €1 mln onder het CRII opengesteld, gericht op bedrijven en kennisinstellingen voor innovatieve oplossingen of nieuw onderzoek in relatie tot COVID 19. Deze call lijkt op dit moment de enige.